

Sine examine professas.

Aliæ in ipse ergastulis pepererunt.

Demonstrans : Nemo, inquit, mittit vinum novum in utres veteres ; alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur. Et nemo assumit *incisuram* panni rudis ad vestimentum vetus ; alioquin aufert supplementum novum a veteri et major scissura fit.

Orantem pro nobis sanctitatem tuam Christus custodiat.

A Sine examine *religionem* professas.

Aliæ in ipsa *cellulis* pepererunt.

Demonstrans non convenire majora præcepta minoribus. Nemo, inquit, *ponit* vinum novum in utres veteres ; alioquin utres rumpuntur, et vinum effunditur. Et nemo *assuit commissuram* panni rudis ad vestimentum vetus, etc.

Orantem pro nobis *religionem* tuam Christus custodiat.

MARBODI REDONENSIS EPISCOPI

LIBER

DE TRIBUS INIMICIS

(HOMMEY, *Supplementum Patrum*, p. 546 - 551, in-8°).

LECTORI

Elogium Hildeberti a Marbodo versibus celebratum, atque initio ejus *Supplementi* a nobis præfixum, sequebatur in eod. ms. præsens quod subnectimus, opusculum, indeque collegimus eidem Marbodo accensendum fore, quem principem ævi sui fuisse poetam, testantur alia quæ reliquit ingenii sui monumenta (Lib. *De lapidibus*, ejus nos per multa tractavimus exemplaria ms. variis in bibliothecis : at editus est : vide Gesnerum in *Biblioth. In Cantic: cantic. commentaria*, quæ quidem non desperamus ex certa bibliotheca recipere. De iis vide Sixtum Sen.). Testantur et cœvi scriptores omnes, Hildebertus, Goffridus Vindocin. l. III, ep. 14, Sigebertus, Tritheimius, etc. Analect. D. Mabillon. tom. III in Hildeb. unde Ulgerius episcopus Audegavensis in ejus Epitaphio inter cætera audent asserere :

*Cessit ei Cicero, cessit Maro junctus Homero :
Ut dicam breviter, vicit eos pariter.*

INCIPIIT LIBER.

CAP. I. *De iisdem tribus inimicis in genere.*

Plurima cum soleant sacros avertere mores

Altius avertit femina, census, honos.

Femina, census, honos, fomenta facesque malorum,

In scelus, in gladios, corda manusque trahunt.

CAP. II. *De mulieribus, quam ad malum pronæ.*

Felix expertus exemplo femina quid sit,

Qui suos aliqua suffugit arte dolos.

Femina res fragilis, nunquam nisi crimine constans,

Nunquam sponte sua desinit esse nocens,

Femina flamma vorax, furor ultimus, intimus hostis :

Et docet et disolt quidquid obesse solet.

Femina, vile forum, respública fallere nata.

Successisse putat, cum licet esse ream.

Femina triste jugum, querimonia juris et æqui :

Turpe putat, quoties turpia nulla gerit.

Femina tam gravior, quanto privator hostis,

Invitat crimen, munere, voce, manu

Consumensque viros, vitio consumitur omni :

Et quos prædatur præda fit ipsa viris.

Corpus, opes, animos enervat, diripit, angit,

Tela, manus, odium suggerit, armat, alit.

B Arces, regna, domos, evertit, commovet, urit.

Unaque tot regum, spes, caput, arma premit.

Femina sustinuit jugulo damnare Joannem,

Hippolytum letho, carcere spreta Joseph.

Femina mente pari vita spoliavit Uriam,

Et pietate David, et Salomonia fide.

Femina mente gerit, lingua probat, artibus implet,

Quo lex, quo populos, quo simul ipse ruit.

CAP. III. *De avaritia.*

Neo minus internas vires effeminat aurum,

Nec minus illicitem currere monstrat iter.

Vix est quem pudeat auro pervertere rectum,

Quem pigeat pretio quolibet esse reum.

Auro perficitur quidquid speratur inique,

Nemoque protenso munere vana rogat.

C Aurum carda movens, oculorum prædo sacrorum.

In facinus puras armat, agitque manus.

Auro sæpe labat et virtus et labor eorum,

Quorum corda Deus, cætera laudat homo.

Et quem jurares cervicem impendere recto,

Spes modici fructus ennota licere putat.

Hostis atrox, judexque gravis, tortorque cruentes,

Spe pretii taxant, prælia, jura, manus.
 Aurum castra locat, classem parat exerit enses,
 Sperrera vim, ventos, æquora, telat docet.
 Solvit conjugium, perrumpit claustra pudoris,
 Sacras eade manus inquinat, ora dolis.
 Auro perjurus Polimnestor, adultera Dane,
 Perfida Tarpeia, trux Eriphile fuit.
 Auro Crassus obit, auro ruit Amphiarus,
 Auro castra, duces, vis, populique cadunt.

CAP. IV. *De ambitione*

Quem vero nec res, nec femina frangere possunt,
 Ambitus expugnat, consceleratque pium.
 Ambitus in vitium mores deflectit, et infra

A Possesse suum quemquam non sinit esse reum.
 Hujus opus turbare duces, mutare coronas,
 Innocuus lethum, sceptrâ parare reis.
 Urbibus exoidium, templisque parare ruinam,
 Sternere patricos ensibus, igne lares.
 Naturam vitiiis, superos offendere ritu,
 Parcere tunc tantum cum nocuisse nequit.
 Ludibrio reges exponere, regna rapinis,
 Flagitiis matres, exalioque senes.
 Quem semel arripiunt tantæ contagia cladis
 Cuncta licere putat, dum sibi regna paret
 Sustinet hic gladios in patrem ferre, nec unquam
 Fraude, cruore, dolis, mens, manus, ora vacant.

AD VITAM SANCTI LICINII EPISCOPI ANDEGAVENSIS MONITUM

1417-1418 Hanc sancti Licinii Vitam apud Bollandum, 13 Februarii, a Marbodo concinnatam; præcedit altera ab auctore Andegavensi anonymo edita, paulo prolixior, quam ipse Marbodus rogatu canonicorum Ecclesiæ Andegavensis contraxit, et in meliorem formam elegantiori stylo redegit, et quam huic præmittere superfluum censuimus, cum ad eam, si libuerit, curiosus lector recurrere possit. In cujus operis gratiam pro eo adhuc vivo, et tandem defuncto quasdam preces se persoluturos spoderunt præfati Andegavenses canonici. Hujus sponsionis actus originalis in Tabulario monasterii Sancti Sergii Andegavensis paulo diversus ab eo qui apud Bollandum visitur. In hoc enim Marbodus *archidiaconum* s. nominat; in autographo sancti Sergii vocat se *sacerdotem diaconam*: quod, ut puto in idem recidit, nisi quod, ut sæpe accidit, quandoque archidiaconi non erant sacerdotes. Ex hac porro sponsione nonnulli opinati sunt Marbodem non fuisse canonicum Andegavensem; quippe qui cum canonicis quasi extraneus pacteretur. Cui opinioni non facile subscriberem, cum in insignioribus capitulis nihil vitiosius quam hujusmodi fundationes, quas canonici particulares de suo peculio faciant, et quibus alios concanonicos suos sub certis conditionibus ad quasdam pro se defunctis persolvendas preces publicas astringunt. Quod adeo verum est, ut dum hæc scribo, in Obituario insignis Ecclesiæ Parisiensis, qui forte mihi obtigit, in solo primo mense Januario usque ad decem et septem hujusmodi fundationes notaverim, et sic de cæteris. Quod in Parisiensi, hoc in Carnotensi, et aliis celebrioribus Ecclesiis usu receptissimum; nec inde, ut mihi videtur, concludendum hujusmodi fundatores non fuisse ejusdem Ecclesiæ canonicos; nec ideo ex actu præfato inferendum existimo Marbodem non fuisse canonicum Andegavensem, cum et hic præfatos canonicos expresse *fratres suas* appellet, quod non nisi canonico convenire videtur.

VITA SANCTI LICINII

EPISCOPI ANDEGAVENSIS,

Auctore MARBODO archidiacono Andegavensi, ac postea Redonensi episcopo
 (E duobus veteribus manuscriptis, apud Bollandum, 13 Februarii.)

PROLOGUS AUCTORIS.

1. Vitam et actus beati Licinii episcopi et confessoris explicare cupientes, Dominum Deum, a quo omnis sapientia est, voluimus invocare; ut eodem sancto intercedente, ostium nobis sermonis aperiat, quatenus et vera, et non superflua, et auditoribus profutura dicamus. Quod ita demum fieri posse putamus, si nihil gestorum præmittentes, sicut ea ex priori (67) editione collegimus, diversas abjectiones et replicationes, quæ vel prolongationis vel ostentationis notam habent, magisque lectori tedium, quam lectioni ornatum afferunt, ex toto recidamus. Hæc enim vel maxime causa exstitit, quæ fratres nostros ad injungendum nobis præsens opus impelleret, quoniam

B in priori opere superflue orationis importuna loquacitas minuire videbatur materię dignitatem. Significat enim quodammodo dicendorum defectum, frequens circa idem verborum revolutio. Neque vero nos aut animi levitate, aut vanitate aliqua ducti sumus, ut quasi alieni operis correctores, et adii nostri ostentatione vellemus vulgares rumusculos aucupari, 1419-1420 sed æternæ potius mercedis intuitu, probabiliumque personarum precibus victi sumus, ut majorem viribus non recusarem laborem. Non enim de nobis, sed de auxilio divino præsumimus. Referemus ergo, quantum poterimus, sub ope Christi, quæ dicenda sunt, salva rerum fide, ad prædicti sancti laudem, et gloriam Dei: non solum nostram,

(67) Marbodus priorem sancti Licinii Vitam expoliit rogatu canonicorum Andegavensium.